א גוט מארגן, דינסטאג פרשת ויצא, ז׳ לחודש כסלו תשפ״ז. א פרייליכן און א לעכטיגן געבענטשטן גוט מארגן, א פרייליכן און א לעכטיגן געבענטשטן טאג, און א פרייליכן און א לעכטיגן געבענטשטן תמיד.

די הילולא פונעם הייליגן בת עין און די סעודת הילולא

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, דעם מוצאי שבת געפאלט אויס די יארצייט פונעם הייליגן אוורוטשער, דער בת עין, הגאון הקדוש רבי אברהם דוב בן דוד זכר צדיק וקדוש לברכה. ביי אונז אין בית מדרש, אזוי ווי אלע יאר, גייט זיין א סעודה גדולה לעילוי נשמת דער בת עין, כידוע אז עס ברענגט גרויסע ישועות, אזוי איז מקובל פונעם טאהשער רבי. און אונז מאכן מיר שוין אפאר יאר דא די סעודה, אלע וואס זענען מנדב און אלע וואס זענען משתתף, מ׳פארציילט סיפורים פונעם בעל העובדא, תורות פונעם בעל העובדא, זענען גרויסע ישועות. אונז בעטן מיר פון אלע אידן, אלע אידן וואס זיי קענען זאלן ארויסהעלפן מיט מנדב זיין די סעודה, און זאלן קומען פערזענליך זיך משתתף זיין ביי די סעודה. עס ברענגט גרויסע ישועות. מדי שנה בשנה זעט מען ישועות בדרך הטבע שלא בדרך הטבע.

די עצה פון ׳ויפגע במקום׳ – דאוונען אויף יעדע קלייניקייט

אין די וואכעדיגע פרשה שטייט ביי יעקב אבינו: ״ויפגע במקום״. שטייט אין ספר בית יעקב פונעם רב פון אלכסנדר, זאגט ער בשם דעם הייליגן רבי ר׳ בונם פון פשיסחא, אז די תורה הקדושה געבט אונז דא אן עצה טובה. יעדער איד וואס ער וויל האבן פרנסה בריווח, עס זאל נישט פעלן קיין פרנסה, ער וויל זיין דבוק אין עבודת השם, וואס איז די עצה? ער זאל זיך צוגעוואוינען צו דאוונען און צו בעטן דעם אייבערשטן אויף יעדע זאך, גרויס און קליין.

א מענטש זאל נישט טראכטן אז מ׳דארף האבן התבודדות מיט א טלית און תפילין כדי צו דאוונען. ניין! וואו מ׳שטייט, אפילו אויף די גאס, אויב ס׳איז א מקום נקי, ״והיה מחניך קדוש״, בעט פונעם אייבערשטן אויף וועלכע שפראך דו קענסט. זאגט דער הייליגער רבי ר׳ בונם פון פשיסחא, דער הייליגער באשעפער איז שומע תפלת כל פה, בודאי ימלא שאלתו, זיכער דער אייבערשטער וועט ענטפערן דיין געבעט.

דער ריוח דערפון איז אויכעט, אז דו וועסט זיין שטענדיג דבוק אינעם אייבערשטן. ויפגע במקום דאס איז תפלה. וואו דאוונט מען? במקום, וואו דו שטייסט. וילן שם, איז פיר און צוואנציג שעה א טאג. אזוי ווי ס׳שטייט אין פסוק ביי אסתר, קאפיטל כ״ב, אלקי אקרא יומם ולילה ולא דומיה לי. וילן שם באטייט בייטאג און ביינאכט, שטענדיג, אז א מענטש געווואוינט זיך צו צו רעדן צו דעם אייבערשטן, איר הערט הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער? ווערן זיינע תפלות אנגענומען.

זיך אויפהערן אנצוכאפן אין בשר ודם און זיך מדבק זיין אינעם אייבערשטן

ס׳א געוואלדיגע רעיון אריינצוטראכטן. אונז בעטן מיר אזויפיל פון בשר ודם. היינט לעבט מען א לעבן וואו מענטשן הענגען, הענגען זיך אן אויף בשר ודם, מ׳דארף פון א בשר ודם. איך דארף ליבשאפט, איך דארף געפילן, איך דארף שפירן, איך דארף פארשטענדעניש, פון מיין טאטע, פון מיין מאמע, פון מיין מאן, פון מיין ווייב, פון מיין זיידע, פון מיין באבע, פון מיינע ארבעטערס און פון מיינע ארבעטסגעבערס, פון מיינע שכנים ושכנות, פון דעם רב, פון דעם רבי, פון דעם דיין, מ׳דארף און מ׳דארף, פון די מחנכים, פון די מחנכות, פון די תלמידים און תלמידות. מ׳דארף אזויפיל פון א בשר ודם. הייליגע לעכטיגע קינדער, אונז דארף מיר גארנישט פון קיין בשר ודם.

ויפגע, מ׳דאוונט, וואו? במקום, אין יעדע פלאץ. וועו? וילן שם, בייטאג און ביינאכט. דאס איז אונז מדבק צו דעם אייבערשטן, דער אייבערשטער נעמט אן אונזערע תפלות.

אבער דעמאלטס וועו א מענטש איז זיך באמת מדבק, ער באהעפט זיך באמת צו דעם אייבערשטן. וואס איך דארף, אלעס, קליין און גרויס, גשמיות און רוחניות, תכונת הגוף, נפש רוח נשמה, רעד צו די אייבערשטער, בעט פון די אייבערשטער, און באקום עס פון די אייבערשטער.

אונז דארפן מיר אריינלייגן אלע אונזערע אהבות, אלע אונזערע תאוות, אלע אונזערע רצונות, ווילן, אלע אונזערע בענקענישן,

אלעס וואס אונז ווילן מיר האבן, אלע אונזערע סיפוקים, אלעס וואס ברענגט אונז סיפוק, אלעס פון די אייבערשטער.

אונז בעטן מיר עס ביים אייבערשטן, און אונז באקומען מיר עס ביים אייבערשטן.

דורך לערנען תורה, דורך מקיים זיין מצוות, דורך רעדן צו די אייבערשטער, דורך לעבן מיט פנים מאירות, דורך לעבן אין אשב"ש, אמונה, שלום, בטחון, און שמחה. דורך לעבן אני שמח בחלק שלי, דורך לעבן מיט ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, דורך זיך קאכן און זיך אריינלעבן אין מזמור לתודה אויף יעדע טריט און שריט, אין עוד מלבדו אויף יעדע טריט און שריט, אדון עולם, מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר. הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, כי הם חיינו ואורך ימינו. דאס איז אונזער לעבן, דאס איז אונזער חיות, דאס איז אונזער שמחת החיים, דאס איז אונזער ישוב הדעת, דאס איז אונזער מנוחה ושמחה, דאס איז אונזער ליהודים היתה אורה, הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער.

די הצלחה וועגדט זיך נאר אינעם רצון השם – די לימוד פונעם חפץ חיים

שטייט אינעם חפץ חיים אין פרשת פנחס, מ'זעט דארטן אין די תורה אז בנימין האט געהאט זעקס הונדערט פינף און פערציג טויזנט נפשות. דן האט געהאט פיר הונדערט פיר און זעכציג טויזנט נפשות. זאגט דער חפץ חיים די וועריטער. פון דא זעט מען כי אין חכמה ואין עצה לנגד ה', ס'איז נישטא קיין חכמה, קיין עצה קעגן דער רצון השם. א איד דארף זיך בוקן צו דער רצון השם, ווייל וואס איז דער רצון השם דאס וועט געשען.

בנימין האט געהאט צען קינדער. דן האט געהאט נאר איין קינד, חושים בן דן. דער בן יחיד, דער חושים, איז געווען לא עלינו א נישט הערעדיגער. וויפיל האט ער געהאט? פיר הונדערט און פיר און זעכציג טויזנט נפשות. בנימין מיט צען קינדער האט נאר געהאט זעקס הונדערט און פינף און פערציג טויזנט. איין קינד האט געהאט אסאך און אסאך מער ווי יעדע קינד ביי בנימין. זאגט דער הייליגער חפץ חיים, פון דא לערנט מען ארויס, וועלן דער אייבערשטער וויל א מענטש זאל מצליח זיין, איז אים גענוג איין קינד, און טאמער נישט, קען ער האבן צען און ער וועט אויך נישט מצליח זיין.

זאגט דער חפץ חיים, די זעלבע זאך איז מיט געלט. ס'איז דא אן עני, אן ארימאן, וואס ער איז מצליח און ער פרייט זיך. מיט וואס פרייט ער זיך? בחלקו! און נאכדעם איז דא אן עושר וואס ער איז נישט מצליח און ער איז קיינמאל נישט צופרידן. א איד לעבט מיט'ן אייבערשטן: "שעשה לי כל צרכי", "מה' מצעדי גבר כוננו".

יעקב אבינו לערנט אונז אויס בטחון: לית אנא מובד סברי מבריי

יעקב אבינו, שטייט די וואך אין מדרש, רבי שמואל בר נחמן פתח, דוד המלך זאגט אין קכ"א: "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים", זאגט דער מדרש: אשא עיני אל ההורי. יעקב אבינו האט געזאגט: איך גיי קוקן צו אונזערע עלטערן, למאלפני ולמעבדני, מיינע רבי'ס און מיינע עלטערן. "מאין יבא עזרי", זאגט יעקב אבינו. אליעזר, וועלן ער איז געגאנגען זוכן א שידוך פאר'ן טאטן יצחק, שטייט: "ויקח העבד עשרה גמלים", ער האט גענומען צען אנגעפילטע קעמלען מיט אלע מתנות, מיט אלע גאלד און זילבער און תכשיטים און דיאמאנטן. יעקב אבינו זאגט, ער גייט יעצט זוכן א שידוך, און ער האט גארנישט, ער האט נישט קיין צירונגען, ער האט גארנישט, ער איז א עני וידיו מגוזלי.

יעקב אבינו טראכט ביי זיך: וואס? מה? אנא מובד סברי מבריי? איך האב פארלוירן מיין בטחון, מיין האפענונג איינעם הייליגן באשעפער, חס ושלום? לית אנא מובד סברי מבריי! איך פארליר נישט מיין בטחון פונעם הייליגן באשעפער: "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ".

וואס שטייט ביי דן? "לישועתך קויתי ה'". דן האט געהאט איין קינד וואס האט נישט געקענט הערן, אבער ער האט געלעבט אין "לישועתך קויתי ה'". דאס שטייט ביי דן. הייליגע, ליכטיגע אידישע קינדער, כי הם חיינו ואורך ימינו.

איך פארליר נישט מיין אמונה און בטחון אינעם אייבערשטן קיינמאל און אויף גארנישט. איך לעב שטענדיג פריילך, רואיג, אלעס וועט אנקומען, אלעס וועט דורכגיין, אלעס וועט געשען פונקטליך ווי אזוי דער אייבערשטער וויל.

איך קען דאוונען, און איך דארף דאוונען, און איך האב ליב צו דאוונען, געבן צדקה, מקבל זיין קבלות טובות, גיין אויף מקומות הקדושים, אבער געשען, געשעט וואס דער אייבערשטער וויל.

והטוב בעיניך עשה. און הייליגער באשעפער, איך טראסט דיר, איך לעב מיט׳ן אייבערשטן באמונה פשוטה. אלעס איז גוט, ס׳איז געווען גוט, ס׳איז גוט, ס׳וועט זיין גוט, מ׳לעבט מיט׳ן אייבערשטן. אוי, דאס איז אזא רואיגע, פרייליכע, גליקליכע לעבן, א זיסע לעבן.

א מעשה פון א טיש און בענקלעך: דער אייבערשטער שיקט ישועות אן קיין טרחה

האט פארציילט א יונגערמאן, ער האט געקויפט א דירה. צווישן די געלט וואס ער האט זיך צוזאמגעבארגט צו קויפן די דירה, האט ער אויך אריינגערעכנט צו קויפן א טיש און בענקלעך. די טיש און בענקלעך איז אויסגעקומען, לאמיר זאגן, א טויזנטער.

ער האט נישט געזוכט צו קויפן א נייע טיש און בענקלעך. ס׳קען זיין אפילו וואס אנדערע מענטשן געבן אוועק אדער פארקויפן שוין געגנוצטע. ער האט ארומגעזוכט אויף די צעטלעך אין בית המדרש, איין טאג האט ער טאקע געטראפן, פונקטליך פאר די טויזנט דאלער וואס ער האט אוועקגעלייגט קען מען באקומען דארט און דארט א טיש און בענקלעך. ער האט אנגערופן דעם איד, און דער איד האט אפגעשטימט מיט אים, יא, ער פארקויפט עס אים.

ס׳איז אדורך בערך א טאג, רופט אים אן איינער פון די בני משפחה, אז ס׳איז דא א איד וואס ער וויל אוועקגעבן א טיש און בענקלעך בחינם. ער דארף נישט קיין געלט. ער האט אנגערופן דעם איד, דער איד האט געזאגט, יא, ער וויל עס אוועקגעבן, אבער ער האט געקויפט א נייע טיש און בענקלעך אויף פסח, ס׳דארף אנקומען פונעם געשעפט. וועט ס׳וועט אנקומען דער נייער טיש און בענקלעך, ס׳וועט שוין זיין נאנטער צו פסח, וועט ער אים געבן זיין אלטע טיש און בענקלעך.

מעשה שהיה כך היה, איין טאג רופט אים אן דער איד און ער זאגט אז דער פאבריק האט נישט געענדיגט זיין טיש און בענקלעך, ס׳גייט נישט אנקומען פאר פסח, מ׳לא קען ער אים נישט געבן דעם טיש און בענקלעך.

דער איד גיט א טראכט ביי זיך, די טויזנטער וואס ער האט אוועקגעלייגט צו קויפן טיש און בענקלעך האט ער שוין אויסגענוצט, וויל איינער האט דאך אים געזאגט ער גייט אים געבן בחנם א טיש און בענקלעך. וואס טוט מען יעצט?

איז קודם האט ער באשלאסן מיט די בני המשפחה מ׳וועט אוועקפארן אויף פסח, מ׳וועט גיין צו די עלטערן, מ׳וועט שוין זען נאך פסח וואס מ׳וועט טון. אויפן וועג, מ׳גייט צו די עלטערן, מ׳זיצט אין קאר און מ׳שמועסט, און מ׳טראכט באזארגטערהייט וואס וועט זיין מיט א טיש און בענקלעך. ער דערמאנט זיך דעם מדרש, ער זאגט פאר זיין בני בית, ״לית אנא מובל סובלי מן בריי, עזרי מעם ה׳ עושה שמים וארץ, לישועתך קויתי ה׳״. כ׳בין נישט באזארגט.

און אינמיטן געט ער זיך א רוף אן פאר זיין ווייב, אז דער אייבערשטער וויל דארף מען אונז נישט דאגה׳נען, דער אייבערשטער קען אריינשיקן טישן און בענקלעך אין אונזער דירה אן דעם וואס אונז זאלן מיר אפילו דארפן זיך קראצן דערמיט, אן דעם וואס אונז זאלן מיר האבן א טרחה צו קענען אנקומען דארט, אזוי גלייב איך, לישועתך קויתי ה׳.

פלוצלינג ער באקומט א רוף פון זיין שכן, דער שכן פרעגט אים, זאג נאר כ׳גענדענק אז דו זוכסט א טיש און בענקלעך. זאגט ער יא. זאגט ער, יעצט איינער פון די שכנים וויל אוועקגעבן זיין טיש און בענקלעך פאר פריי. זאגט ער יישר כח, אבער ער איז יעצט אויפן וועג צו די עלטערן, ער גייט שוין נישט זיין דארט ביז נאך פסח. זאגט אים דער שכן, נו, כ׳האב דאך דעם שליסל פונעם דירה, געב מיר רשות, כ׳וועל בעטן אפאר בחורים דא, ס׳דאך בין הזמנים, מ׳זאל דאס אריינלייגן. נו? לישועתך קויתי ה׳, עזרי מעם ה׳ עושה שמים וארץ. טישן און בענקלעך, ער האט גארנישט געדארפט זיך מטריח זיין דערצו. ס׳איז אנגעקומען צו אים אין שטוב. איר הערט הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער? דאס הייסט געלעבט מיטן אייבערשטן. ביי טישן און בענקלעך, און ביי אלע ערנסטע זאכן, ביי גרעסערע זאכן. ווייל ביים כל יכול איז נישט קיין נפקא מינה א גרויסע זאך, א קליינע זאך, אן ערנסטע זאך, ביים הייליגן באשעפער איז אלעס שוה בשוה, הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער.

די סגולה פונעם צמח צדיק מולטמיידן דינים און פחדים

דער אמרי חיים פון ויזשניץ האט פארציילט, אז ער האט געהערט פון דעם טאטן, פון דעם אהבת ישראל, אז איינמאל ווען ער איז געווען ביים זיידן דער צמח צדיק פון ויזשניץ, איז אריינגעקומען דארט א איד, ער ווייל אריינגיין צום רבי׳ן, און ער האט פארציילט

פאר׳ן אהבת ישראל, אז ער האט א שווערע משפט, א שווערן געריכט, און דארט ווארט אים אפ חלילה וחלילה חס ושלום הרבה עונשים.

און ער איז געקומען צום רבי׳ן, בעטן פונעם הייליגן צדיק, דער צמח צדיק זאל אים אנוואונטשן, צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים, אז די גזירה זאל בטל ווערן פון אים. האט אים געזאגט דער אהבת ישראל: ״ווען דו גייסט אריין צום רבי׳ן, זאלסטו מדייק זיין יעדעס ווארט פונקטליך, און ווען דו קומסט ארויס זאלסטו מיר עס איבערזאגן״. ער איז אריינגעגאנגען צום הייליגן צמח צדיק, האט זיך אנגערופן דער צמח צדיק: ״לית אנא מובד סברי מברייי״. ער איז ארויסגעקומען, זאגט אים דער אהבת ישראל: ״מורא׳דיג!

ס׳איז ידוע וועז דער שם הוי״ה איז כסדר, איז עס מדת הרחמים, יו״ד ק״ה ו״ו ק״ה. טאמער חלילה ס׳איז פארקערט, ווייזט עס אויף מדת הדין. פארקערט איז ביי די נאמען פון די שר פון עשו, ביי די סטרא אחרא. שי״ן מ״ם אל״ף למ״ד, וועז ס׳איז כסדרן, ווייזט עס אויף דין. וועז ס׳איז פארקערט, איז נמתק די דינים, איז עס רחמים. די ראשי תיבות לית אנא מובד סברי, איז די אותיות פון די סמ״ך מ״ם אל״ף למ״ד אויף די פארקערטע וועג, און מיט דעם ווערט נמתק די דינים. און דער טאטע האט געזאגט ׳לית אנא מובד סברי מברייי׳, האט ער מיט דעם מבטל געווען די דינים, קענסט אהיימגיין רואיגערהייט, וועסט ארויסקומען זכאי במשפט, וועסט נישט באקומען קיין שום עונשים״. וכך הוה.

לעבן מיט אמונה פשוטה און העלפן די ארגאניזאציע ׳פנים מאירות׳

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, א איד דארף זיך לעבן מיט אזעלכע מעשיות. מ׳דארף לעבן ולישועתך קויתי ה׳, מ׳דארף לעבן מאין יבא עזרי עזרי מעם ה׳ עושה שמים וארץ, מ׳דארף לעבן לית אנא מובא צברי מן בריה. און ס׳איז א סגולה אויכעט וועז א מענטש שפירט אז ס׳גייט אים שווער, וועז א מענטש שפירט אז ער האט דינים, וועז א מענטש האט פחדים, זאג די ווערטער ״לית אנא מובא צברי מן בריה״, און פארגעס דערפון. פארלאז דיך אויף די אייבערשטער. אבער די עיקר איז תפלה צו די אייבערשטער, און לעבן מיט א רואיגע בטחון, א רואיגע אמונה. א פרייליכע רואיגקייט זאל הערשן אויף יעדן איד.

קיינער קען דיר נישט טשעפענען, קיינער קען דיר נישט מצער זיין, קיינער קען פון דיר גארנישט צונעמען, קיינער קען דיר נישט געבן, דו דארפסט נישט פון א בשר ודם. אפילו וועז עס זעהט אויס נאר א בשר ודם קען דיר עס געבן, ס׳איז א אויג פארבלענדעניש. אלעס באקומען מיר אונז פונעם הייליגן באשעפער.

ברענג דיך נאנט צו די אייבערשטער, טוה תשובה, זיי מקבל קבלות טובות אויף בין אדם למקום, אויף בין אדם לחבירו, אויף צניעות, אויף קדושה, אויף תורה, אויף תפלה, אויף מדות טובות, און אזוי ווייטער. לעב מיט די אייבערשטער, מיט די תורה. לעב אין אהבת הקדוש ברוך הוא, אין אהבת התורה, אין אהבת ישראל. הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, דאס לעבן איז גליקליך, מ׳זעהט ישועות, און דאס הייסט א איד. און פארדעם זענען מיר אונז אידן, און פארדעם האבן מיר אונז חכמה בינה ודעת.

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, פנים מאירות דארף פאנד-רעיזערס. פנים מאירות דארף עסקנים. פנים מאירות דארף ווארימע אידן וואס זיי זענען גרייט צו טון אלעס אין די וועלט ארויסצוהעלפן אז עס זאל לייכטן און שיינען פאר׳ן כלל ישראל.

אונז בעטן מיר עס נישט פון א בשר ודם, אונז זענען מיר מעורר די בשר ודם אלס השתדלות, און אונז זאגן מיר עזרי מעם ה׳ עושה שמים וארץ. מאין! פון גארנישט, ס׳זעט אויס גארנישט, ס׳נישט דא קיין עצה, פון דארט יבא עזרי. ווייל אונז גלייבן אז עזרי מעם ה׳ עושה שמים וארץ, לית אנא מובד סברי מברייי. אונז פארלירן מיר נישט אונזער אמונה און בטחון אינעם אייבערשטן, אונז בעטן מיר פונעם אייבערשטן, אונז דארפן מיר פונעם אייבערשטן, און נאר דער אייבערשטער געבט אונז, און נאר דער אייבערשטער קען אונז געבן, און ס׳איז געווען גוט, און אונז לעבן מיר, ס׳איז גוט, ס׳וועט זיין גוט. טוב, טוב, טוב.

הייליגע לעכטיגע קינדער, ביסט פרייליך?

יא.

וואס ביסטו פרייליך?

כ׳בין א איד. כ׳לעב מיט׳ן אייבערשטער, כ׳בין אין די האנט פונעם אייבערשטער, כ׳האב נישט קיין דאגות, כ׳בין נישט באזארגט,

כ׳האב נישט קיין פחדים, כ׳האב פון גארנישט מורא, כ׳בין פארזיכערט אינעם בורא כל עולמים.

יא, האסט א רעכט צו זיין פרייליך. פועל׳טס אלעס גוטס, און א לעכטיגן תמיד, אמן כן יהי רצון.

די געוואלדיגע זכיה פון כיבוד אב ואם און דעם שכר פון אריכות ימים

כיבוד אב ואם, צען מינוט, די פיר און פערציגסטע שיעור, בסיעתא דשמיא.

אין מדרש משלי, פרשה ט"ז ל"א, אויפ׳ן פסוק "עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא", זאגט דארטן דער מדרש, אז איינער וואס איז עוסק בתורה ובמצוות ובמעשים טובים ובגמילות חסדים, איז ער זוכה צו עטרת שיבה, א שיינע עלטער. אבער, בדרך צדקה תמצא. אלעס דארף האבן אין זיך אז מ׳איז מקיים די מצוה פון צדקה. צווישן די זאכן וואס דער מדרש רעכנט דארט אויס איז יוסף הצדיק. יוסף הצדיק האט מקיים געווען כיבוד אב ואם, ער האט מכבד געווען דעם טאטן אין מצרים, האט ער זוכה געווען צו עטרת שיבה. "וירא יוסף לאפרים בני שלשים". און יוסף האט אויך געטון צדקה, ווייל ער האט געגעבן צו עסן פאר זיין טאטן און פאר זיינע ברידער. אז מ׳איז עוסק אין גמילות חסדים און תורה און מעשים טובים, און מ׳לייגט נאך צו צו דעם די געוואלדיגע מצוה פון כיבוד אב ואם, איז דאך עס א הערליכע שיינע עלטער, "למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך".

אין ספר מאה שערים, שער ע"ח, ברענגט ער פון אבות דרבי נתן א מדרש. ס׳איז געווען א איד וואס ער איז געפארן אויף א שיף, און די שיף האט זיך איבערגעדרייט, איינגעזונקען אין וואסער. רבי עקיבא האט עס געזען, האט ער געוואלט קומען אין ישיבה עדות צו זאגן אויף זיין ווייב אז זי איז באפרייט, איר מאן איז אוועק פון די וועלט, ער איז נפטר געווארן, און זי קען נאכאמאל חתונה האבן, זי זאל נישט זיין קיין עגונה.

ווען ער איז אנגעקומען דארט אין די ישיבה האט ער געטראפן דעם איד, ער זיצט אין בית המדרש און ער לערנט. האט ער אים געזאגט, "מיין קינד, ביסטו נישט געווען אין דער שיף וואס איז געווארן אינגעזונקען אין וואסער?" זאגט ער, "יא." זאגט ער, "נו, וויאזוי ביסטו ארויפגעקומען אויפ׳ן יבשה?" האט ער אים געזאגט, די צדקה וואס ער האט געטון מיט זיינע עלטערן, די כיבוד אב ואם וואס ער האט מקיים געווען, דאס איז אים בייגעשטאנען. האט ער אים געפרעגט, "וויאזוי ווייסטו?" האט ער אים געזאגט, ווייל ער איז טאקע אראפגעפאלן טיף אין די טיפענישן פון די וואסער, און דארט האט ער געהערט א קול וואס האט געזאגט, א קול רעש גדול: "גיי ארויף פון דא, נעם ארויף דעם פלוני, ער איז דאך מכבד זיינע עלטערן." ער האט געהערט א קול אונטן אין די וואסער, אין די טיפענישן פון די וואסער, במצולות ים, וואס זאגט, שוין דארף מען אים ארויפטראגן ווייל ער איז מכבד זיינע עלטערן. האט רבי עקיבא געזאגט: "ברוך שבחר בתורה ובדברי חכמים," שטייט טאקע אזוי אין די תורה: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך."

די הארבקייט פון מבזה זיין עלטערן אין אונזערע צייטן

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, היינטיגע צייטן איז דא נעבעך קינדער וואס זיי זענען מבזה די עלטערן, וויאזוי זענען זיי מבזה? זיי רעדן נישט צו זיי, זיי קומען נישט צו זיי, זיי ברענגען נישט זייערע קינדער צו זיי, זיי העלפן זיי נישט, זיי טוען זיך אוועקדרייען די רוקן צו זיי, זיי שמועסן זיך נישט דורך מיט די עלטערן, זיי זענען נישט מקיים כיבוד אב ואם, און זיי זענען נעבעך נעבעך גורם בזיונות, וואס אויף דעם שטייט אין די תורה א ארור, רחמנא ליצלן, איך וויל עס נישט ארויסזאגן, ארור מקלה אביו ואמו. דער הייליגער באשעפער זאל אפהיטן, מ׳רעדט צו די עלטערן באופן בזיון, מ׳מאכט אוועק די עלטערן, מ׳באהאלט פון די עלטערן.

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, איר ווילט גאראטעווט ווערן פון יעדע צרה וצוקה, פון יעדע שווערigקייט, פון יעדע יסורים? איר ווילט האבן א גוטע עלטער, אן אריכות ימים׳דיגע זיסע לעכטיגע יארן? נאר כיבוד אב ואם! דאס איז צדקה, און דאס איז למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך.

די וואונדערליכע מעשה פונעם חסיד וואס איז געהאלפן געווארן מיט א בן זכר

אין ספר מאה שערים ברענגט ער א מעשה: ס׳איז געווען א חסיד וואס איז שוין אלט געווען זיבעציג יאר, און ער האט נאכנישט

געהאט קיין קינדער. ער איז געווען א גרויסער עושר. יעדן טאג איז ער געגאנגען אין די בתי כנסיות ובתי מדרשות, ער האט אפגעווארט די קינדער, ער האט זיי ארומגענומען, ער האט זיי געקושט, און ער האט זיי געזאגט, "זאג מיר א פסוק." און זיי האבן אים געזאגט זייערע פסוקים, און ער האט זיי געבענטשט, ער האט זיי געזאגט, "אשריכם ! וואויל פאר ענק, וואויל פאר אייערע עלטערן, זיי האבן זוכה געווען צו בנים זכרים וואס זענען עוסק בתורה."

איינמאל האט ער געטראכט ביי זיך, "ווי פאר מיר." ער האט נישט קיין קינדער, ער האט נישט זוכה געווען, וואס האט ער פון זיין גאנצע געלט? וואס האט ער פון זיין לעבן? ער איז געגאנגען און ער האט אויסגעטיילט זיין געלט פאר תלמידי חכמים, פאר ארימע לייט. ער האט געהאלפן חתונה מאכן ארימע קינדער, אסאך צדקה האט ער געטיילט. דער הייליגער באשעפער האט רחמנות געהאט אויף אים, און ער איז שוין אלט געווען איבער די זיבעציג, און ער האט געהאט א זון, א בן זכר. מזל טוב, מזל טוב !

ווען דער קינד איז אלט געווארן צווישן פינף און זעקס יאר, האט ער אים זייער ליב געהאט. ער פלעגט אים יעדן טאג ארויפלייגן אויפ'ן פלייצע, און אזוי האט ער אים געטראגן אין בית המדרש. ער האט געהאט עבדים, משרתים, ער האט בשום אופן נישט געלאזט קיינער טראגן דעם בן יחיד אין בית המדרש, נאר ער אליין האט אים געטראגן צום מלמד צו לערנען. דער מלמד האט אים געפרעגט וואס ער זאל לערנען מיט אים, האט ער אים געזאגט, "ספר בראשית, ווייל דארט שטייט די נפלאות הבורא, די בריאת שמים וארץ, די מעשיו הגדולים והנוראים פונעם הייליגן באשעפער." פיין, דער מלמד האט אנגעפאנגען לערנען מיט דעם קינד בראשית. דער קינד איז יעדן טאג געקומען מיט דער טאטע האט אים געברענגט אויף די פלייצע מיט א חומש בראשית.

דאס קינד'ס מורא'דיגע זהירות אין מצות כיבוד אב

דער קינד איז עלטער געווארן, און ער איז אנגעקומען שוין צו שמות. מ'איז אנגעקומען צו יתרו, האט מען געלערנט "כבד את אביך ואת אמך". ער האט אנגעפאנגען אויספרעגן דעם מלמד אלע הלכות פון כיבוד אב, מורא אב. האט ער געזאגט, "אוי, רבונו של עולם !" זיין טאטע איז דאך אן אלטער, ער דארף אים מכבד זיין, ער דארף פון אים מורא האבן, אזוי ווי צו מכבד דעם אייבערשטן, מ'האט מורא פונעם אייבערשטן. "איך לאז אים מיך טראגן אויף זיינע פלייצעס, דעם אלטן טאטן? דאס איז דער כבוד?" האט ער געזאגט איין טאג, "טאטע, איך בעט דיך, איך האב פון דיר א בקשה." זאגט אים דער טאטע, "מיין קינד, אלעס וואס דו ווילסט, פאר דיר אלעס." האט ער געזאגט, "איך בעט דיך, טראג מיך מער נישט אין בית המדרש, ס'איז פאר דיר א שוועריע טרחה, איך בעט דיך, איך קען נישט, איך וויל מקיים זיין כיבוד אב ואם, איך וויל מער נישט זאלסט מטריח זיין מיך צו טראגן." האט אים דער טאטע געזאגט, "פאר מיר דאס א שמחה, איך בין מיך מתענג מיט דעם, איך בעט דיך, לאז מיך." דער קינד האט ממש געזעצט און געווויינט. ער וויל מקיים זיין כיבוד אב ואם.

די מאמע פרעגט אים, "מיין טייער קינד, וואס ווויינסטו?" האט ער געזאגט ווייל ער וויל נישט דער טאטע זאל זיך מטריח זיין, און דער טאטע געבט אים נישט נאך. די ווייב געגאנגען צו דעם מאן און געזאגט, "ס'איז דאך אונזער בן יחיד, א טייער קינד, ער זיצט און ער לערנט, ער וויל מקיים זיין כיבוד אב ואם, לאז אים." פיין, דער טאטע האט געלאזט.

למעשה האט ער געהייסן זיינע עבדים, זיינע משרתים זאלן אים יעדן טאג באגלייטן צום בית המדרש און צוריק אהיימברענגען פונעם בית המדרש. דער קינד איז געווען אנגעטון ווי א זון פון אן עושר, מיט טייערע קליידער. איין טאג איז געווען איינער פון די שרים פון איינע פון די שטעט האבן געזען דעם קינד, א שיין קינד, א לעכטיג קינד, אנגעטון מיט אזעלכע טייערע קליידער. האט ער געזאגט, "אה, זיכער איז ער א זון פון איינער פון די עשירים." ער גייט אים גנב'ענען, ער גייט אים פאנגען, און איין טאג וועט נאך זיין אז דער טאטע דער עושר וועט אים אויסלייזן, און אזוי וועט ער מאכן אסאך געלט. ער האט געגעבן א כאפ אן דעם קינד, און ער האט אים געטראגן צו זיך אין שטאט. דער קינד איז געווען א ירא שמים, זיך נישט געלאזט עסן קיין טריפות, ער האט נישט געטון קיין עבירות, זיך געהאלטן זייער זייער שטארק ערליך.

ס'איז געקומען די צייט דער קינד האט געדארפט אנקומען אהיים, דער טאטע האט געזען ער קומט נישט אן אהיים, האט מען ארומגעשיקט פרעגן פונעם מלמד. האט דער מלמד געזאגט ער איז קיינמאל נישט אנגעקומען. און ס'איז געווארן א גרויסע צער און

עגמת נפש. טאטע מאמע זענען ממש אריין אין א טרויער און געווייַנט און געווייַנט מדי יום ביומו, וואו איז זייער טייערן בן יחיד.

די השגחה פרטית: דאס קינד ווערט געראטעוועט דורך זיין הייליג חומש

איין טאג איז דער קעניג געווארן נישט געזונט אין דעי שטאט וואו מ׳האט מגנב׳עט דעם קינד, מ׳האט אים אהינגענומען. דער אייבישטער האט אזוי געמאכט, דער קעניג האט געזען אז ער איז זייער קראנק, און די דאקטוירים קענען אים נישט העלפן, האט ער אויסגערופן אז ווער ס׳האט ספרים דארף עס ברענגען צום קעניג. דער קעניג גייט איבערקוקן אלע ספרים וואס יעדער האט, אפשר וועט ער טרעפן עפעס א רפואה. דאס אלעס האט דער אייבישטער אריינגעלייגט אין זיין קאפ כדי צו ראטעווען דעם קינד.

דער שר וואס האט גע׳גנב׳ט דעם קינד האט געהאט א ספר וואס דער קינד האט מיטגעברענגט ווען ער האט אים געכאפט, דער קינד איז דאך געגאנגען מיט א חומש, א חמשה חומשי תורה איז ער געגאנגען אין חדר, האט ער געהאט דעם ספר. האט ער געברענגט דעם ספר אויך, ער האט געברענגט אלע ספרים וואס ער האט, און דער ספר אויך.

דער קעניג האט געעפנט דער ספר, ער האט נישט געקענט ליינען, ס׳געווען אויף לשון קודש. האט ער געפרעגט פון דעם שר: ״פון וואו האסטו דער ספר?״ קודם האט ער זיך ארויסגעדרייט. האט אים דער קעניג געזאגט, אז ער זאגט אים נישט דעי מינוט פון וואו ער האט דער ספר, גייט ער אים אראפ פאקן דעם קאפ. האט ער אים געזאגט אז ער האט געפאנגען א קינד, און דער קינד האט געהאט דעם ספר. דער קעניג געהייסן מ׳זאל שוין רופן דעם קינד.

דער קינד איז געקומען, דער קינד האט געשיינט, ער האט מקיים געווען כיבוד אב, ער האט געלערנט תורה, א הייליג קינד, ער האט נישט געגעסן קיין טריפות. דער קינד האט זיך געבוקט פאר׳ן קעניג, און דער קעניג פרעגט אים: ״ווער ביסטו?״ זאגט ער, ער איז א איד. האט ער אים געזאגט: ״דו קענסט ליינען דער ספר?״ זאגט ער: ״יא.״ האט ער אים אנגעפאנגען פארליינען ספר בראשית, נפלאות הבורא, די גאנצע בריאה, אלע זעקס טעג, די גאנצע מעשה פון אדם מיט דער נחש מיט חוה, שבת. דער קעניג האט זיך זייער געפרייט, און ער האט געזאגט אז ער איז מקבל אויף זיך אז טאמער ער ווערט אויסגעהיילט וועט ער אנפאנגען דינען דעם אייבישטן פון דעם ספר, דער באשעפער.

דער קינד האט זיך גענומען ווייַנען. דער קעניג אים געפרעגט: ״וואס ווייַנסטו?״ ער האט נישט געוואלט ענטפערן, ער האט מורא געהאט פון דעם שר וואס איז דארט געווען. דער קעניג אריסגעשיקט דעם שר, דער קעניג האט אים געזאגט: ״האב נישט מורא, פארצייל מיר אלעס.״ האט ער אים געזאגט, ער איז א קינד, א בן יחיד פון גאר חשוב׳ע עלטערן, עלטערע עלטערן. ער געגאנגען אין בית המדרש, אין חדר, ער האט איין טאג געגאנגען אן די עבדים, אן די משרתים פון זיין טאטן, און ער האט אים באגנב׳עט. ער האט זיך דערמאנט פון זיין טאטן. כ׳וויל צוריק גיין צום טאטן.

דער קעניג האט זייער רחמנות געהאט אויף דעם קינד, און ער האט אים געזאגט, ״ווארט צו״. האט ער אריינגערופן דעם שר, האט אים געזאגט, ״זאג מיר דעם אמת. זאג מיר פונקטליך פון וואו דו האסט דעם קינד.״ האט ער אים פארציילט די גאנצע מעשה, אז ער האט אים באגנב׳עט, ער האט גארנישט געקויפט א געפאנגענער קינד, נאר ער האט אים געגנב׳עט ממש.

האט דער קעניג געפרעגט פון דעם קינד, ״ס׳שטייט דאך אין ענקער תורה א הלכה, ווער ס׳גנב׳עט נפשות?״ האט ער געזאגט, ״יא, אין פרשת משפטים שטייט ׳וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת.׳״ אזוי ווי דער קעניג האט דאס געהערט האט ער געזאגט, ער גייט אזוי טון. ער איז געגאנגען ער האט געהייסן מ׳זאל אויפהענגען דעם שר, מ׳האט אים אויפגעהאנגען, און זיין גאנצע ירושה האט ער איבערגעגעבן פאר דעם קינד.

למעשה, דער קינד האט זייער געפאלן פאר׳ן קעניג, נשא חן געווען, און ער איז געבליבן ביים קעניג. דער קעניג האט אים זייער ליב געהאט, די עבדים די משרתים, יעדער האט אים ליב געהאט. אליהו הנביא איז געקומען צו דעם קינד, האט זיך אנטפלעקט צו אים, ער האט אים געזאגט, ״דו ביסט דא ביים קעניג, ביסט דאך מחיה דא, אבער דיין טאטע מאמע, אלטע מענטשן, זיי ווייַנען, זיי זענען פארזארגט און פארטרויערט, וואס טוט זיך מיט דיר. גיי שוין צוריק אהיים.״

דער קינד איז אריין צום קעניג, ער האט אנגעפאנגען ווײנען, ער וויל אהיים גיין, ער בענקט זיך נאך דעם טאטן. דער קעניג האט געזאגט, ״פיין.״ צאמגעפאקט אלע מתנות, גאלד און זילבער, דיאמאנטן און פערל שטיינער, ער האט דאך אויסגעהיילט דעם קעניג, און מ׳האט צאמגעפאקט די גאנצע ירושה וואס ער האט געהאט דארטן פון דעם שר, און מ׳האט אים אהיים געשיקט.

ער איז אנגעקומען אהיים, טאטע מאמע האבן זיך אזוי געפריידט. מ׳האט געמאכט א גרויסע סעודה, מ׳האט געטיילט גרויסע צדקות. און ער האט געזופן זיין זון א נייע נאמען, יוסף, ווייל אזוי ווי יעקב האט געטרויערט נאך זיין זון, ער געטרויערט נאך זיין קינד. יעקב אבינו האט זוכה געווען נאך צו זען יוסף, ער האט אויך זוכה געווען, האט ער אים געגעבן א נאמען יוסף, ער האט אים חתונה געמאכט פאר איינע פון די חשוב׳ע משפחות אין ירושלים, און ער האט אויפגעשטעלט א שיינע דור, און ער איז געווען אויכעט א גרויסער עושר.

דער מוסר השכל: זיך דורכצוקומען מיט די עלטערן ברענגט אלע ברכות

האבן די חכמים געזאגט, מה דאך דער וואס האט נאר געמאכט א קליינע כיבוד אב ואם, אז זיין טאטע זאל אים נישט טראגן אויף די פלייצעס, ער זאל זיך נישט מטריח זיין מיט אים, האט אים דער אייבערשטער אזוי א גרויסע שכר געגעבן און אים באצאלט, און אים אזוי געראטעוועט פון ווערן א גוי, פון ווערן דארט פארוואגלט צווישן די גוים. און דער אייבערשטער האט אים געגעבן א גוטע ווייב און קינדער, אזא ״למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך״, דאך אוודאי און אוודאי, ווען א איד געבט זיך אוועק מיט כוחות עצומות פאר כיבוד אב ואם, ווען א איד געבט זיך אוועק פאר׳ן אייבערשטן, לה׳ ולתורתו, איז חסדי ה׳ כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו. צו די מעשה דארף מען שוין גארנישט צולייגן.

לאמיר אלע נעמען אויף זיך כיבוד אב ואם במחשבה דיבור ומעשה, מיט אלע חומרות און אלע הידורים, נישט לאזן די יצר הרע זאל אונז איינרעדן אז ס׳איז שייך אויף די וועלט אז ס׳זאל זיין גוט פאר אונז ווען אונז רעדן מיר נישט צו אונזערע עלטערן, ווען אונז פארציילן מיר נישט פאר אונזערע עלטערן, ווען אונז פרעגן מיר נישט זייער מיינונג, ווען אונז שמועסן מיר זיך נישט מיט זיי אדורך, ווען אונז גייען מיר נישט צו זיי. ס׳איז א אויג פארבלענדעניש, ס׳איז א יצר הרע וואס ער וויל חרוב לייגן משפחות בישראל, ער וויל אידן זאלן האבן פראבלעמען, שווערigkeiten, און ער טרעפט נישט קיין שום וועג, טרעפט ער אלע מיטלען און טיטלען מיט דעת תורה׳ס, מיט אלע הבל הבלים, אז קינדער זאלן טשעפענען מיט די עלטערן רחמנא ליצלן.

לאמיר זיך שטארקן קעגן דעם נסיון. דער שכר אויף דעם זעט מען תיכף ומיד בזה ובבא לאריכות ימים ושנים טובים אמן כן יהי רצון.